

Botanische tekeningen - Spanning tussen wetenschap en creativiteit

Botanisch tekenen is voortgekomen uit wetenschappelijke en economische belangen, maar wordt nu evenzeer gewaardeerd als kunst. Zo maakte een presentatie van het werk van ruim 25 leden van de Vereniging van Botanisch Kunstenaars Nederland afgelopen zomer onderdeel uit van de zomertentoonstelling 'Bloemenpaleis Het Loo'. Over geurende bloemen en planten aan het hof.

Tekst - Leslie Leijenhorst

Gloriosa door
Anita Walsmit Sachs.

Bloemen en planten werden al vanaf de prehistorie getekend. In die tijd vooral op rotsen. In de Egyptische oudheid tref je tal van planten afgebeeld in piramides, tempels en graven en op papyrusrollen. Later, in de Middeleeuwen, worden planten vooral verbonden aan mythen en sagen. Eigenlijk worden planten en bloemen pas sinds de Renaissance in toenemende mate met nauwkeurige precisie vereeuwigd. De afbeeldingen gaan steeds meer de wetenschap en de handel dienen.

Vereniging

Botanisch kunstenaar Anita Walsmit Sachs vond het jaren geleden eigenlijk te zot voor woorden dat een land als Nederland niet eens een vereniging van botanisch kunstenaars kende. Ze was lid van

Levende kunst

Het kost twee tuinlieden drie maanden lang zes uur per dag om de grote taxushaag te knippen in de zeventiende-eeuwse tuin van Montacute House in Somerset in Engeland. De enorme haag is rond 1850 geplant.

Tekst - Marian Lenshoek

Bijzonder aan de haag is de wonderlijke wolkige vorm. Die is ontstaan toen de haag in de winter van 1947 bijna bezweek onder een zwaar pak sneeuw. De vorm die op deze manier is ontstaan, wordt sindsdien in stand gehouden en heeft van de haag een bijzonder kunstwerk gemaakt. De tuinlieden knippen ieder jaar alleen de zachte uitlopers terug van de *Taxus*. Op die manier houden ze de vorm die in 1947 is ontstaan intact. Montacute is eigendom van de National Trust.

Vervolg van pagina 16

het Amerikaanse en het Engelse gezelschap. Nederland was niet alleen een bloemenland, het had in al die eeuwen ook tal van zeer verdienstelijke bloemenschilders en (botanisch) tekenaars voortgebracht. Het idee ontstond al weer zo'n zeven jaar geleden tijdens een wandeling in de Keukenhof met een van haar oud-leerlingen, Jacomien van Andel. De Vereniging van Botanisch Kunstenaars Nederland zag snel daarna het licht. Inmiddels telt de vereniging een kleine 180 leden verdeeld over werkende, aspirant- en 'kunstlievende' leden. Van biologen tot bloembinders, van grafisch ontwerpers tot wetenschappelijke illustratoren. Het aantal beoefende technieken loopt net zo uiteen. Gouache en houtskool, grafiet en aquarel, kleurpotlood en soms gemengde technieken.

Er is een groot verschil in benadering tussen bloemenschilders uit de zeventiende eeuw en impressionisten uit de negentiende eeuw enerzijds, en de botanisch kunstenaars anderzijds. De eerst genoemden geven een persoonlijke impressie. Botanisch kunstenaars laten soms op een artistieke manier zien hoe een plant of bloem in elkaar steekt. Vaak vertoont een schilderij van bloemenschilders veel 'ruis' die de aandacht van de bloem(-en) afleidt. Anita: "Doordat je planten en bloemen op een neutrale achtergrond portretteert, maak je toeschouwers bewuster van vorm, kleur en gestalte. Dat zorgt regelmatig voor leuke bezoekersreacties. Mensen gaan heel anders naar planten in eigen tuin, of in de natuur kijken. En ze vinden ze vaak mooier dan voorheen."

Ideaalbeeld

Botanische tekeningen zijn niet louter 'l'art pour l'art'. Ze zijn evenzeer een belangrijke bron voor taxonomen en bijvoorbeeld ontwerpers van behangmotieven, stoffen en borduurpatronen. "Er is altijd een spanningsveld tussen wetenschap en creativiteit. Je persoonlijke ruimte ligt vooral in het kleurgebruik, de artistieke benadering en de interessante compositie." zegt Anita Walsmit Sachs: "We zoeken vooral naar een ideaal beeld waarbij alle vraatvlekjes, zieke delen en oneffenheden zijn geëlimineerd."

Vereniging van Botanisch Kunstenaars Nederland:
www.botanischkunstenaarsnederland.nl.

thema
tuinen als
kunstvorm